

Cuprins

CUVÂNT-ÎNAINTE	5
LISTA DE ABREVIERI	6

PARTEA I OPERA ȘI CREAȚIILE INTELLECTUALE CONEXE ACESTEIA

CAPITOLUL I

NOȚIUNI GENERALE DESPRE DREPTUL DE AUTOR.....	11
Secțiunea 1. Aspecte generale referitoare la protecția juridică a creației intelectuale în România	11
§1. Precizări terminologice.....	11
1.1. Preliminarii.....	11
1.2. Semnificația expresiei „creație intelectuală”	13
1.3. Drepturi cu privire la creația intelectuală	15
§2. Acte normative privind protecția juridică a creației intelectuale în România	16
Secțiunea a 2-a. Obiectul dreptului de autor.....	19
§1. Aspecte generale privind obiectul dreptului de autor	19
1.1. Noțiunea de operă.....	19
1.2. Condițiile de fond pentru protecția juridică a operei	21
1.3. Categoriile de opere protejate juridic	23
1.4. Creații intelectuale care nu sunt protejate juridic prin drept de autor	24
1.4.1. Precizări prealabile	24
1.4.2. Ideile, teoriile, conceptele, descoperirile științifice, procedeele, metodele de funcționare sau conceptele matematice ca atare și invențiile conținute într-o operă, oricare ar fi modul de preluare, de scriere, de explicare sau de exprimare [art. 9 lit. a)]	24
1.4.3. Textele oficiale de natură politică, legislativă, administrativă, judiciară și traducerea oficială ale acestora [art. 9 lit. b)]	26
1.4.4. Simbolurile oficiale ale statului, ale autorităților publice și ale organizațiilor, cum ar fi: stema, sigiliul, drapelul, emblema, blazonul, insigna, ecusonul și medalia [art. 9 lit. c)].....	26
1.4.5. Mijloacele de plată [art. 9 lit. d)].....	27
1.4.6. Știrile și informațiile de presă [art. 9 lit. e)]	27
1.4.7. Simplele fapte și date [art. 9 lit. f)].....	27
§2. Momentul de la care este protejată juridic opera.....	27
§3. Opera postumă.....	30
§4. Opera comună și opera colectivă.....	31
4.1. Preliminarii.....	31
4.2. Definiția operei comune și a operei colective	31
4.3. Asemănări între opera comună și opera colectivă	31
4.4. Deosebiri între opera comună și opera colectivă.....	33

4.5. Aspecte privind dobândirea și exercițiul drepturilor de autor asupra operelor comune și a celor colective	35
4.5.1. Dobândirea și exercitarea drepturilor de autor asupra operei comune	35
4.5.2. Dobândirea și exercitarea dreptului de autor asupra operei colective	37
Secțiunea a 3-a. Subiectul dreptului de autor	38
§1. Autorul	38
§2. Titularii dreptului de autor	39
§3. Utilizatorul	43

CAPITOLUL II

CONȚINUTUL DREPTULUI DE AUTOR	45
Secțiunea 1. Noțiuni introductive	45
Secțiunea a 2-a. Drepturile morale de autor	48
§1. Precizări prealabile	48
1.1. Enumerarea și definirea drepturilor morale de autor	48
1.2. Caracterele juridice ale drepturilor morale de autor	49
1.3. Exercițiul drepturilor morale de autor	52
§2. Dreptul de a divulga opera	55
§3. Dreptul de paternitate asupra operei	56
§4. Dreptul de a decide numele sub care opera este adusă la cunoștință publică	57
§5. Dreptul de a pretinde respectarea integrității operei	58
§6. Dreptul de a retracta opera	59
Secțiunea a 3-a. Drepturile patrimoniale de autor	60
§1. Precizări prealabile	60
§2. Dreptul de a utiliza opera	61
§3. Dreptul de suită	61
3.1. Reglementare, fundament și definiție	61
3.2. Titularul dreptului de suită	65
3.3. Opere purtătoare de drept de suită	67
3.4. Actele juridice în cazul cărora se cuvine dreptul de suită	68
§4. Obligațiile proprietarului operei	70
4.1. Precizări prealabile	70
4.2. Accesul la operă	71
4.3. Oferirea originalului operei autorului înainte de a fi distrus	72
§5. Dreptul de autor și regimul juridic matrimonial	73
5.1. Precizări prealabile	73
5.2. Drepturile patrimoniale de proprietate intelectuală asupra creațiilor soțului și asupra semnelor distinctive pe care le-a înregistrat [(art. 340 lit. d) C. civ.]	73
5.3. Manuscrisele științifice sau literare, schițele și proiectele artistice, proiectele de invenții [art. 340 lit. e) teza a II-a], precum și alte asemenea bunuri [art. 340 lit. e) teza a III-a]	74

5.4. Veniturile convenite în temeiul unui drept de proprietate intelectuală (art. 341 teza a III-a).....	77
§6. Aspecte de drept internațional privat privind protecția juridică a creației intelectuale	79

CAPITOLUL III

LIMITELE JURIDICE ALE EXERCITĂRII DREPTURILOR DE AUTOR.....	81
Secțiunea 1. Preliminarii	81
Secțiunea a 2-a. Restrângerea exercitării drepturilor de autor și plagiatul	82
§1. Aspecte generale	82
§2. Analiza dispozițiilor art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 206/2004.....	83
Secțiunea 3-a. Restrângerea dreptului patrimonial al autorului sau titularului drepturilor patrimoniale de autor de a interzice utilizarea opere de către alte persoane.....	91
§1. Aspecte generale.....	91
§2. Condițiile generale în care terțe persoane pot utiliza opera fără consimțământul autorului sau titularului dreptului de autor.....	91
§3. Condițiile speciale în care terțe persoane pot reproduce opera fără consimțământul autorului sau titularului drepturilor de autor	96
3.1. Reproducerea opere în cadrul procedurilor judiciare, parlamentare sau administrative ori pentru scopuri de siguranță publică	96
3.2. Reproducerea pentru învățământ de articole izolate sau de scurte extrase din opere.....	97
3.3. Reproducerea pentru informare și cercetare de scurte extrase din opere	98
3.4. Reproducerea integrală a exemplarului unic al unei opere.....	99
3.5. Reproduserile specifice	100
3.6. Reproducerea imaginii unei opere de arhitectură, artă plastică, fotografică sau artă aplicată.....	101
3.7. Reproducerea, distribuirea, radiodifuzarea sau comunicarea către public, fără un avantaj direct sau indirect, comercial sau economic	102
3.7.1. Reproducerea de scurte extrase din articole de presă și reportaje radiofonice sau televizate, în scopul informării asupra problemelor de actualitate, cu excepția celor pentru care o astfel de utilizare este, în mod expres, rezervată [art. 35 alin. (2) lit. a)].....	102
3.7.2. Reproducerea de scurte fragmente ale conferințelor, alocuțiunilor, pledoariilor și ale altor opere de același fel, care au fost exprimate oral în public, cu condiția ca aceste utilizări să aibă ca unic scop informarea privind actualitatea [art. 35 alin. (2) lit. b)]	103
3.7.3. Reproducerea de scurte fragmente ale operelor, în cadrul informațiilor privind evenimentele de actualitate, dar numai în măsura justificată de interesul informării [art. 35 alin. (2) lit. c)].....	103
3.7.4. Reproducerea de opere, în cazul utilizării exclusiv pentru ilustrare în învățământ sau pentru cercetare științifică [art. 35 alin. (2) lit. d)].....	104

3.7.5. Reproducerea de opere, în cazul utilizării în beneficiul persoanelor cu handicap, care sunt direct legate de acel handicap și în limita cerută de handicapul respectiv [art. 35 alin. (2) lit. e)]	104
3.8. Reproducerea operei în scop privat	104
3.9. Reproducerea în scop de testare	106
3.10. Alte utilizări ale operei fără consimțământul autorului sau titularului drepturilor de autor	107
3.10.1. Utilizarea de scurte citate	107
3.10.2. Utilizarea de articole izolate sau de scurte extrase din opere pentru scopuri de învățământ	107
3.10.3. Reprezentarea și executarea unei opere în cadrul instituțiilor de învățământ	107
3.10.4. Utilizarea operelor în timpul celebrărilor religioase sau al ceremoniilor oficiale organizate de o autoritate publică	108
3.10.5. Prezentarea imaginilor operelor în scopuri publicitare	108
§4. Utilizări permise ale anumitor opere și a altor obiecte ale protecției prin drept de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire	109
4.1. Înțelesul unor termeni sau expresii	109
4.1.1. Precizări prealabile	109
4.1.2. Persoană beneficiară	109
4.1.3. Opera sau alt obiect protejat	110
4.1.4. Exemplar în format accesibil	112
4.1.5. Entitate autorizată	113
4.2. Condițiile pentru realizarea și utilizarea unui exemplar în format accesibil	115
4.2.1. Preliminarii	115
4.2.2. Scopurile în care pot fi utilizate drepturile prevăzute de art. 35 ¹ alin. (1)	116
4.2.3. Obligații ce revin entităților autorizate	117
Secțiunea 4-a. Restrângerea exercițiului dreptului moral al autorului sau titularului dreptului moral de a se opune oricărei modificări ori atingeri aduse operei	118
§1. Aspecte generale	118
§2. Transformarea privată a operei	119
§3. Transformarea în scop de caricaturizare sau parodiere	120
§4. Transformarea operei cu acordul autorului sau titularului dreptului de autor	120
§5. Prezentarea rezumativă a operelor în scop didactic	120
Secțiunea 5-a. Durata protecției drepturilor de autor	121
§1. Preliminarii	121
§2. Momentul inițial al protecției drepturilor de autor	121
§2. Durata protecției juridice a drepturilor morale de autor	123
§3. Durata protecției juridice a drepturilor patrimoniale de autor	125
3.1. Durata de drept comun	125

3.2. Durata protecției juridice a drepturilor patrimoniale de autor în cazul operelor aduse la cunoștință publică după încetarea protecției dreptului de autor.....	127
3.3. Durata protecției juridice a drepturilor patrimoniale de autor în cazul operelor aduse la cunoștință publică sub pseudonim ori anonime	129
3.4. Durata protecției juridice a drepturilor patrimoniale de autor în cazul operelor comune	130
3.5. Durata protecției juridice a drepturilor patrimoniale de autor în cazul operelor colective	131
3.6. Durata protecției juridice a drepturilor patrimoniale de autor în cazul programelor pentru calculator	132
3.7. Durata protecției juridice a drepturilor patrimoniale de autor în unele cazuri speciale	133

CAPITOLUL IV

TRANSMITEREA CONTRACTUALĂ A DREPTURILOR PATRIMONIALE

DE AUTOR.....	134
Secțiunea 1. Contractul de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor	134
§1. Noțiuni introductive	134
1.1. Natura juridică a contractului de cesiune	134
1.2. Definiția contractului de cesiune	137
§2. Caracterele juridice ale contractului de cesiune	138
2.1. Precizări prealabile	138
2.2. Caracterul consensual.....	139
2.3. Caracterul sinalagmatic	139
2.4. Caracterul oneros.....	140
2.5. Caracterul de contract cu executare succesivă	140
2.6. Caracterul intuitu personae.....	141
2.7. Caracterul limitat.....	141
2.8. Caracterul exclusiv	142
§3. Obiectul contractului de cesiune	142
3.1. Precizări prealabile	142
3.2. Drepturile care pot face obiectul contractului de cesiune.....	144
§4. Revizuirea contractului de cesiune	147
4.1. Precizări prealabile	147
4.2. Aspecte particulare privind revizuirea contractului de cesiune.....	148
§5. Desființarea contractului de cesiune.....	150
§6. Nulitatea contractului de cesiune.....	152
§7. Competența organelor jurisdicționale de a soluționa litigiile referitoare la contractul de cesiune	153
Secțiunea a 2-a. Specii ale contractului de cesiune	154
§1. Contractul de editare	154
1.1. Regimul juridic aplicabil contractului de editare	154
1.2. Definiția și delimitarea contractului de editare	154
1.3. Domeniul contractului de editare	157
1.4. Părțile din contractul de editare.....	158

1.4.1. Precizări prealabile	158
1.4.2. Autorul sau titularul dreptului de autor	158
1.4.3. Editorul.....	159
1.5. Obiectul contractului de editare	161
1.5.1. Precizări prealabile	161
1.5.2. Drepturile patrimoniale de autor a căror folosință poate face obiectul contractului de editare	161
1.5.3. Reproducerea operei.....	161
1.5.4. Distribuirea operei.....	162
1.5.5. Traducerea și adaptarea operei	163
1.6. Publicarea operei în formă electronică.....	164
1.7. Distrugerea operei sau a copiilor realizate după aceasta	165
1.8. Stabilirea și plata remunerației în cazul contractului de editare.....	166
1.8.1. Stabilirea remunerației	166
1.8.2. Plata remunerației.....	166
1.9. Forma și clauzele contractului de editare	166
1.10. Efectele contractului de editare	168
1.10.1. Precizări prealabile.....	168
1.10.2. Obligația autorului sau titularului dreptului de autor de a preda editorului originalul operei la termenul stabilit.....	169
1.10.3. Obligațiile editorului	170
1.11. Cesiunea contractului de editare.....	172
1.12. Încetarea contractului de editare.....	173
1.12.1. Precizări prealabile.....	173
1.12.2. Împlinirea termenului contractului de editare	174
1.12.3. Epuizarea ultimei ediții convenite.....	174
1.12.4. Nulitatea contractului de editare.....	175
1.12.5. Desființarea contractului de editare.....	176
1.13. Competența instanțelor de judecată de a soluționa litigiile referitoare la contractul de editare.....	178
§2. Contractul de reprezentare teatrală sau de execuție muzicală	179
2.1. Reglementare și definiție.....	179
2.2. Obiectul contractului	181
2.3. Părțile contractului	183
2.4. Forma și elementele obligatorii ale contractului	185
2.5. Obligațiile părților	186
2.5.1. Obligațiile cesionarului	186
2.5.2. Obligațiile cedentului	188
2.6. Desființarea contractului	189
§3. Contractul de închiriere	189
3.1. Precizări prealabile.....	189
3.2. Reglementare.....	190
3.3. Definiția contractului de închiriere.....	191
3.4. Delimitarea contractului de închiriere de alte contracte.....	192
3.5. Caracterele juridice ale contractului de închiriere.....	193
§4. Contractul de comandă.....	196

4.1. Reglementarea și natura juridică a contractului de comandă	196
4.2. Definiția contractului de comandă	196
4.3. Părțile contractului de comandă	199
4.4. Obiectul contractului de comandă.....	199
4.5. Conținutul contractului de comandă.....	201
4.6. Efectele contractului de comandă.....	201
4.6.1. Precizări prealabile	201
4.6.2. Obligația de a crea opera	202
4.6.3. Obligația de a preda opera.....	203
4.6.4. Obligația de plată a prețului	204
4.6.5. Obligația de a plăti lucrările pregătitoare	204
4.7. Încetarea contractului de comandă	204

CAPITOLUL V

REGIMUL JURIDIC SPECIAL AL UNOR OPERE	207
Secțiunea 1. Operele cinematografice și alte opere audiovizuale.....	207
§1. Precizări prealabile	207
1.1. Aspecte generale privind reglementarea operelor audiovizuale.....	207
1.2. Conceptul de operă audiovizuală	209
1.3. Natura juridică a operei audiovizuale.....	210
§2. Autorii operei audiovizuale	213
§3. Drepturile ce se nasc din realizarea unei opere audiovizuale	214
3.1. Precizări prealabile	214
3.2. Drepturile morale	214
3.3. Drepturile patrimoniale	215
3.4. Dreptul la adaptare audiovizuală.....	216
Secțiunea a 2-a. Programele pentru calculator	217
§1. Precizări prealabile	217
1.1. Sediul materiei.....	217
1.2. Definiția programelor pentru calculator	218
1.3. Natura juridică a programelor pentru calculator	219
1.4. Obiectul protecției juridice în cazul programelor pentru calculator.....	220
§2. Titularul dreptului de autor asupra programelor pentru calculator.....	222
§3. Drepturile asupra programelor pentru calculator.....	223
3.1. Enumerare	223
3.2. Acte efectuate fără autorizarea titularului dreptului de autor asupra programului pentru calculator	224
3.3. Durata protecției juridice a drepturilor asupra programelor pentru calculator	226
3.4. Valorificarea drepturilor patrimoniale asupra programelor pentru calculator	228
Secțiunea a 3-a. Operele de artă plastică, de arhitectură și fotografice	229
§1. Reguli speciale privind regimul juridic operelor de artă plastică.....	229
1.1. Precizări prealabile	229
1.2. Măsuri pentru asigurarea integrității operelor de artă plastică	230
1.3. Reproducerea operelor de artă plastică.....	230

§2. Regimul juridic al operelor de arhitectură.....	231
§3. Regimul juridic al operelor fotografice	231
§4. Protecția portretului, a destinatarului și a secretului sursei de informare.....	232

CAPITOLUL VI

DREPTURILE CONEXE DREPTULUI DE AUTOR ȘI DREPTURILE

<i>SUI-GENERIS</i>	235
Secțiunea 1. Precizări prealabile.....	235
Secțiunea a 2-a. Titularii și obiectul drepturilor conexe dreptului de autor	236
§1. Titularii drepturilor conexe.....	236
§2. Obiectul drepturilor conexe	237
Secțiunea a 3-a. Drepturile artiștilor interpreți sau executanți	237
§1. Înțelesul sintagmei „artiști interpreți sau executanți”	237
§2. Drepturile morale ale artiștilor interpreți sau executanți	239
§3. Drepturile patrimoniale ale artiștilor interpreți sau executanți	240
Secțiunea a 4-a. Drepturile producătorilor de înregistrări sonore.....	242
§1. Precizări prealabile	242
§2. Drepturile morale și patrimoniale ale producătorilor de înregistrări sonore	242
2.1. Drepturile morale	242
2.2. Drepturile patrimoniale	243
§3. Combaterea producerii și comercializării neautorizate a fonogramelor.....	243
Secțiunea a 5-a. Drepturile producătorilor de înregistrări audiovizuale.....	244
Secțiunea a 6-a. Reglementări comune autorilor, artiștilor interpreți sau executanți și producătorilor de înregistrări sonore sau audiovizuale.....	245
§1. Precizări prealabile	245
§2. Reglementări comune privind remunerația	246
2.1. Remunerația unică echitabilă	246
2.2. Remunerația compensatorie pentru copia privată	247
§3. Regimul juridic al operelor orfane	249
3.1. Precizări prealabile	249
3.2. Semnificația juridică a expresiei „operă orfană”	250
3.3. Operele și fonogramele supuse regimului juridic al „operelor orfane”	252
3.3.1. Aspecte generale	252
3.3.2. Operele sub formă de scrieri	254
3.3.3. Operele cinematografice, audiovizuale și fonogramele	256
3.3.4. Operele cinematografice, audiovizuale și fonogramele produse de organismele publice de radiodifuziune și de televiziune	256
3.3.5. Operele și fonogramele care nu au fost niciodată publicate sau difuzate	257
3.3.6. Operele și alte obiecte protejate care sunt integrate sau încorporate în opere ori fonograme	258
3.4. Căutarea diligentă.....	259
3.5. Utilizările permise în cazul operelor orfane	260
Secțiunea a 7-a. Organismele de radiodifuziune și de televiziune	262
§1. Precizări prealabile	262

§2. Drepturile organismelor de radiodifuziune și de televiziune.....	262
§3. Comunicarea publică prin satelit.....	264
§4. Retransmiterea prin cablu.....	265
Secțiunea a 8-a. Drepturile <i>sui-generis</i> ale fabricanților bazelor de date.....	266
§1. Sediul materiei.....	266
§2. Precizări terminologice.....	267
2.1. Definiția și natura juridică a bazelor de date.....	267
2.2. Fabricantul bazei de date.....	270
§3. Obiectul protecției.....	271
§4. Drepturile asupra bazelor de date.....	272
4.1. Precizări prealabile.....	272
4.2. Dreptul patrimonial al fabricantului bazei de date.....	273
§5. Utilizarea bazei de date.....	274
§6. Durata protecției juridice a drepturilor fabricantului bazei de date.....	276

CAPITOLUL VII

GESTIUNEA DREPTURILOR PATRIMONIALE DE AUTOR

ȘI A DREPTURILOR CONEXE.....	277
Secțiunea 1. Aspecte generale privind gestiunea colectivă.....	277
Secțiunea a 2-a. Gestiunea prin organisme de gestiune colectivă.....	280
§1. Mandatul de gestiune colectivă.....	280
§2. Drepturile autorului și titularului de drepturi.....	282
2.1. Precizări prealabile.....	282
2.2. Drepturile autorilor sau titularilor de drepturi membri ai unui OGC.....	283
2.3. Drepturile autorilor sau titularilor de drepturi care nu sunt membri ai unui OGC.....	286
§3. Drepturile patrimoniale de autor sau conexe gestionate colectiv în mod obligatoriu.....	287
§4. Drepturile patrimoniale de autor sau conexe gestionate colectiv în mod facultativ.....	288
Secțiunea a 3-a. Gestiunea prin entități de gestiune independente.....	289
§1. Preliminarii.....	289
§2. Natura juridică a entităților de gestiune independente.....	290
§3. Obligațiile entităților de gestiune independente.....	291
Secțiunea a 4-a. Aspecte generale privind organisme de gestiune colectivă.....	291

CAPITOLUL VIII

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ PENTRU ÎNCĂLCAREA DREPTURILOR DE

AUTOR ȘI A DREPTURILOR CONEXE.....	294
Secțiunea 1. Măsurile tehnice de protecție.....	294
Secțiunea a 2-a. Răspunderea juridică.....	295
§1. Aspecte generale.....	295
§2. Răspunderea civilă.....	296
2.1. Preliminarii.....	296
2.2. Natura drepturilor încălcate.....	297
2.3. Angajarea răspunderii civile.....	298

2.3.1. Preliminarii.....	298
2.3.2. Aspecte generale privind mijloacele de apărare.....	299
2.3.3. Promovarea acțiunilor	301
2.3.4. Analiza acțiunilor în justiție.	303
2.3.6. Măsurile provizorii.....	312
§3. Răspunderea penală.....	321
3.1. Aspecte generale	321
3.2. Infracțiunile prevăzute de art. 193 din Legea nr. 8/1996.....	322
3.2.1. Precizări prealabile.....	322
3.2.2. Mărfurile-pirat.....	323
3.2.3. Scopul comercial.....	325
3.2.4. Infracțiunea prevăzută de art. 193 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 8/1996	326
3.2.5. Infracțiunea prevăzută de art. 193 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 8/1996	327
3.2.6. Infracțiunea prevăzută de art. 193 alin. (2) din Legea nr. 8/1996	328
3.2.7. Infracțiunea prevăzută de art. 193 alin. (4) din Legea nr. 8/1996	328
3.2.8. Infracțiunea prevăzută de art. 193 alin. (5) din Legea nr. 8/1996	329
3.3. Infracțiunea prevăzută de art. 194 din Legea nr. 8/1996.....	329
3.4. Infracțiunea prevăzută de art. 195 din Legea nr. 8/1996.....	329
3.5. Infracțiunea prevăzută de art. 196 din Legea nr. 8/1996.....	329
3.6. Infracțiunea prevăzută de art. 197 din Legea nr. nr. 8/1996.....	330
3.7. Infracțiunea incriminată de art. 198 din Legea nr. 8/1996	330
3.8. Infracțiunea prevăzută de art. 199 din Legea nr. 8/1996	330
§4. Răspunderea contravențională.....	331
4.1. Preliminarii.....	331
4.2. Contravenții prevăzute de Legea nr. 8/1996.....	331
4.2.1. Precizări prealabile.....	331
4.2.2. Contravenții prevăzute de art. 190	332
4.2.4. Contravenția prevăzută de art. 191 alin. (1) din Legea nr. 8/1996.....	337
4.3. Reguli speciale de constatare și sancționare a contravențiilor	338
Secțiunea a 3-a. Reglementări privind aplicarea Legii nr. 8/1996	340
§1. Operele care beneficiază de protecția juridică prevăzută de Legea nr. 8/1996	340
1.1. Operele ai căror autori sunt cetățeni români.....	340
1.2. Operele a căror autori sunt persoane fizice sau juridice cu domiciliul ori cu sediul în România.....	341
1.3. Operele de arhitectură construite pe teritoriul României	342
1.4. Interpretările sau execuțiile artiștilor interpreți ori executanți care au loc pe teritoriul României.....	343
1.5. Interpretările sau execuțiile artiștilor interpreți ori executanți care sunt fixate în înregistrări protejate de Legea nr. 8/1996.....	343
1.6. Interpretările sau execuțiile artiștilor interpreți ori executanți care nu au fost fixate în înregistrări, dar sunt transmise prin emisiuni de radiodifuziune sau de televiziune protejate de Legea nr. 8/1996	344

1.7. Înregistrările sonore sau audiovizuale ai căror producători sunt persoane fizice sau juridice cu domiciliul ori cu sediul în România	344
1.8. Înregistrările sonore sau audiovizuale a căror primă fixare pe un suport material a avut loc pentru prima dată în România.....	344
1.9. Programele de radiodifuziune și de televiziune.....	344
§2. Aplicarea Legii nr. 8/1996 persoanelor fizice sau juridice străine	345
§3 Concursul temporal de legi	346

PARTEA A II-A CREAȚIILE TEHNICE ȘI SEMNELE DISTINCTIVE

CAPITOLUL I

INVENȚIA.....	351
Secțiunea 1. Noțiuni generale despre invenție și brevetul de invenție	351
§1. Reglementarea juridică a brevetelor de invenție	351
§2. Precizări terminologice.....	352
Secțiunea a 2-a. Obiectul și subiectul protecției juridice.....	353
§1. Brevetul de invenție.....	353
§2. Inventatorul	355
§3. Dreptul la acordarea brevetului de invenție.....	356
3.1. Inventatorul independent.....	356
3.2. Alte persoane fizice titulare ale brevetului de invenție	356
Secțiunea a 3-a. Noțiunea invenției	357
§1. Precizări prealabile.....	357
§2. Clasificarea invențiilor după obiect.....	358
§3. Clasificarea invențiilor după cum sunt sau nu brevetabile	359
3.1. Invenția brevetabilă	359
3.1.1. Noțiune	359
3.1.2. Noutatea	360
3.1.3. Activitatea inventivă	362
3.1.4. Susceptibilitatea de aplicare industrială	363
3.2. Elemente științifice sau creații intelectuale care nu sunt considerate invenții.....	366
3.2.1. Precizări prealabile.....	366
3.2.2. Elemente științifice care nu sunt considerate invenții	367
3.2.3. Creații intelectuale care nu sunt considerate invenții	368
3.3. Creații tehnice pentru care nu se acordă brevet de invenție	369
3.3.1. Preliminarii.....	369
3.3.2. Invențiile a căror exploatare comercială este contrară ordinii publice sau bunelor moravuri, inclusiv cele dăunătoare sănătății și vieții persoanelor, animalelor și plantelor, și care sunt de natură să aducă atingeri grave mediului, cu condiția ca această excludere să nu depindă numai de faptul că exploatarea este interzisă printr-o dispoziție legală [art. 8 alin. (1) lit. a)].....	370

3.3.3. Soiurile de plante și rasele de animale, precum și procedeele esențial biologice pentru obținerea plantelor și animalelor [art. 8 alin. (1) lit. b) teza I].	376
3.3.4. Invențiile având ca obiect corpul uman în diferite stadii ale formării și dezvoltării sale și simpla descoperire a unuia dintre elementele sale, inclusiv secvența sau secvența parțială a unei gene [art. 8 alin. (1) lit. c)]	378
3.3.5. Metodele de tratament al corpului uman sau animal, prin chirurgie ori prin terapie, și metodele de diagnosticare practicate asupra corpului uman sau animal [art. 8 alin. (1) lit. d)]	378
§4. Clasificarea invențiilor în raport cu prioritatea recunoscută	379
§4. Clasificarea invențiilor în raport cu posibilitatea divizării lor	379
§5. Clasificarea invențiilor în funcție de posibilitatea inventatorului de a renunța sau nu la ele	379
§6. Clasificarea invențiilor în raport cu locul unde sunt brevetate	379
§7. Clasificarea invențiilor în funcție de posibilitatea acordării sau nu a unei licențe obligatorii	380
Secțiunea a 4-a. Procedura de brevetare	380
§1. Cererea de brevet	380
1.1. Aspecte generale	380
1.2. Descrierea invenției	381
1.2.1. Precizări prealabile	381
1.2.2. Revendicările	382
1.2.3. Desenele	383
1.2.4. Rezumatul	383
1.2.5. Alte elemente	384
§2. Constituirea depozitului național reglementar și invocarea unei priorități recunoscute	384
§3. Examinarea cererii de brevet	385
3.1. Examinarea preliminară	385
3.2. Publicarea cererii	386
3.3. Raportul de documentare	387
3.3.1. Aspecte generale	387
3.3.2. Examinarea de fond	388
3.3.3. Dezvăluirea invenției	388
3.3.4. Unitatea invenției	388
3.3.5. Notificările OSIM	389
§4. Hotărârea privind cererea de brevet de invenție	389
§5. Contestația împotriva hotărârilor comisiei de examinare, revocarea și anularea brevetului de invenție	391
5.1. Contestația împotriva hotărârilor comisiei de examinare	391
5.1.1. Precizări privind comisia de examinare	391
5.1.2. Hotărârile comisiei de examinare susceptibile de a face obiectul contestației, motivele și termenul de promovare	392
5.1.3. Titularul și conținutul contestației	394
5.1.4. Aspecte procedurale privind soluționarea contestației	395

5.2. Revocarea brevetului de invenție	397
5.2.1. Preliminarii.....	397
5.2.2. Motivele de revocare a brevetului de invenție	400
5.2.3. Titularul, conținutul și termenul de promovare a cererii de revocare a brevetului de invenție	401
5.2.4. Aspecte procedurale privind soluționarea cererii de revocare a brevetului de invenție	403
5.3. Anularea brevetului de invenție	404
5.3.1. Preliminarii.....	404
5.3.2. Motivele de anulare a brevetului de invenție	405
5.3.3. Titularul, conținutul și termenul de promovare a cererii de anulare a brevetului de invenție	406
5.3.4. Aspecte procedurale privind judecarea cererii de anulare a brevetului de invenție	407
§6. Decăderea din drepturi a titularului brevetului de invenție	408
§7. Repunerea în termen.....	408
§8. Brevetarea în străinătate a invențiilor create de persoane fizice române pe teritoriul României	409
Secțiunea a 5-a. Drepturile ce decurg din realizarea unei invenții	409
§1. Precizări prealabile	409
§2. Drepturile morale	409
2.1. Dreptul la recunoașterea calității de inventator	409
2.2. Dreptul de a aduce invenția la cunoștință publică	410
2.3. Dreptul la nume	411
2.4. Dreptul la recunoașterea priorității științifice.....	411
§3. Drepturile patrimoniale	412
3.1. Precizări prealabile	412
3.2. Dreptul exclusiv de exploatare a invenției	412
3.3. Dreptul la despăgubiri	413
Secțiunea a 6-a. Transmiterea drepturilor ce decurg din realizarea unei invenții.....	413
§1. Precizări prealabile	413
§2. Licența judiciară sau obligatorie	414
Secțiunea a 7-a. Durata protecției juridice a brevetului de invenție	415
Secțiunea a 8-a. Apărarea drepturilor care decurg din realizarea unei invenții.....	416
§1. Apărarea drepturilor prin mijloace de drept civil	416
§2. Apărarea drepturilor prin mijloace de drept penal.....	416
2.1. Aspecte generale	416
2.2. Infracțiunea de însușire a calității de autor al invenției	416
2.3. Infracțiunea de contrafacere	417
2.4. Infracțiunea de divulgare.....	417
Secțiunea a 9-a. Invențiile de serviciu	418
§1. Preliminarii.....	418
§2. Condițiile extrinseci „invențiilor de serviciu”	419
2.1. Precizări prealabile	419
2.2. Prima condiție	419
2.2. A doua condiție	421

2.4. Competența de a încadra invenția în categoria invențiilor de serviciu.....	425
§3. Drepturile asupra invențiilor de serviciu	427
§4. Drepturile inventatorului salariat.....	429
4.1. Preliminarii.....	429
4.2. Dreptul la remunerație.....	429
4.3. Dreptul la o cotă procentuală din venitul realizat de angajator	429
4.4. Dreptul la exploatarea invenției	430

CAPITOLUL II

PROTECȚIA JURIDICĂ A DESENELOR SAU MODELELOR	431
Secțiunea 1. Noțiuni generale despre desene sau modele.....	431
§1. Reglementarea juridică a desenelor sau modelelor	431
§2. Definiția desenului sau modelului	432
§3. Natura juridică a desenelor sau modelelor	434
Secțiunea a 2-a. Obiectul protecției juridice.....	435
§1. Precizări prealabile	435
§2. Condiția noutății	435
§3. Condiția caracterului individual	437
§4. Desenul sau modelul să nu fie determinat exclusiv de o funcție tehnică	439
Secțiunea a 3-a. Titularul drepturilor asupra desenului sau modelului	440
§1. Creatorul desenului sau modelului	440
§2. Titularul certificatului de înregistrare a desenului sau modelului	440
2.1. Aspecte generale	440
2.2. Dreptul autorului desenului sau modelului la eliberarea certificatului de înregistrare	441
2.3. Succesorul autorului	441
2.4. Angajatorul.....	442
Secțiunea a 4-a. Cererea de înregistrare a desenului sau modelului și eliberarea titlului de protecție.....	442
§1. Cererea de înregistrare a desenului și modelului.....	442
§2. Prioritatea depozitului reglementar	444
§3. Examinarea cererilor de înregistrare a desenului sau modelului și eliberarea certificatului de înregistrare	446
3.1. Precizări prealabile	446
3.2. Examinarea preliminară	446
3.3. Opoziții la înregistrarea desenului sau modelului	447
3.4. Examinarea de fond a cererilor de înregistrare.....	448
3.5. Contestarea hotărârilor de înregistrare a desenelor sau modelelor.....	449
3.6. Eliberarea certificatului de înregistrare a desenului sau modelului.....	449
Secțiunea a 5-a. Drepturile ce se nasc din realizarea unui desen sau model	450
§1. Drepturile morale	450
§2. Drepturile patrimoniale	450
2.1. Precizări prealabile	450
2.2. Limitele exercitării drepturilor patrimoniale	451
2.3. Utilizarea drepturilor patrimoniale fără consimțământul titularului certificatului de înregistrare.....	452

Secțiunea a 6-a. Transmiterea drepturilor asupra desenelor sau modelelor	452
§1. Precizări prealabile	452
§2. Transmiterea prin cesiune.....	453
§3. Transmiterea prin licență.....	453
§4. Transmiterea succesorală.....	454
Secțiunea a 7-a. Apărarea juridică a drepturilor asupra desenelor sau modelelor.....	454
§1. Competența de soluționare a litigiilor	454
§2. Răspunderea penală.....	455
§3. Răspunderea contravențională.....	456

CAPITOLUL III

PROTECȚIA JURIDICĂ A MĂRCILOR ȘI A INDICAȚIILOR GEOGRAFICE

Secțiunea 1. Noțiuni generale despre mărci	457
§1. Sediul materiei.....	457
§2. Definiția mărcii și clasificarea mărcilor	458
Secțiunea a 2-a. Condițiile de fond pentru protecția mărcilor	462
§1. Precizări prealabile	462
§2. Semnul să fie susceptibil de reprezentare grafică.....	462
§3. Semnul să fie distinctiv	463
§4. Motive de refuz pentru înregistrarea mărcii	464
4.1. Precizări prealabile	464
4.2. Motivele absolute	465
4.3. Motivele relative	470
Secțiunea a 3-a. Subiectul dreptului la marcă.....	473
§1. Precizări prealabile	473
§2. Subiectul dreptului la marca colectivă	473
§3. Subiectul dreptului la marca de certificare	474
Secțiunea a 4-a. Înregistrarea mărcilor	475
§1. Precizări prealabile	475
§2. Cererea de înregistrare a mărcii.....	475
§3. Procedura de înregistrare a mărcii.....	476
3.1. Depozitul național reglementar	476
3.2. Examinarea formală sau preliminară.....	477
3.3. Examinarea de fond.....	477
3.4. Înregistrarea și publicarea mărcii	478
3.5. Opozițiile la înregistrarea mărcii	478
3.6. Certificatul de înregistrare a mărcii.....	480
§4. Contestățiile împotriva deciziilor OSIM	480
§5. Retragera sau modificarea cererii de înregistrare a mărcii	480
§6. Termenul de valabilitate a certificatului de înregistrare a mărcii	481
Secțiunea a 5-a. Drepturile conferite de marcă.....	482
§1. Precizări prealabile	482
§2. Dreptul exclusiv de folosire a mărcii.....	483
§3. Limitări ale dreptului exclusiv de folosire a marca	485
§4. Transmiterea drepturilor asupra mărcii	485
4.1. Aspecte generale	485

4.2. Transmiterea prin cesiune	486
4.3. Transmiterea prin licență.....	487
§5. Stingerea drepturilor asupra mărcilor	488
5.1. Precizări prealabile	488
5.2. Caducitatea mărcii.....	488
5.3. Renunțarea la marcă	489
5.4. Decăderea din drepturile conferite de marcă.....	489
5.5. Anularea deciziei OSIM de înregistrare a mărcii	490
5.5.1. Observații terminologice	490
5.5.2. Aspecte comune privind nulitatea hotărârii OSIM de înregistrare a mărcii	492
5.5.3. Anularea hotărârii OSIM de înregistrare a mărcii colective.....	497
5.5.4. Anularea hotărârii OSIM de înregistrare a mărcii de certificare	498
Secțiunea a 6-a. Indicațiile geografice.....	499
§1. Precizări prealabile	499
1.1. Sediul materiei.....	499
1.2. Semnificația expresiei „indicație geografică”	500
1.2.1. Preliminarii.....	500
1.2.2. Semnificația „indicației geografice” conform art. 3 lit. g) din Legea nr. 84/1998.....	500
1.2.3. Semnificația „indicației geografice” conform art. 22 par. 1 din Acordul STRIPS.....	502
1.2.4. Semnificația indicației geografice, conform art. 5 alin. (2) din Regulamentul (CE) nr. 1151/2012	503
1.3. Natura juridică a indicațiilor geografice.....	504
1.4. Indicațiile locului de origine și denumirile de origine.....	506
1.4.1. Preliminarii.....	506
1.4.2. Indicația locului de origine și indicația geografică.....	506
1.4.3. Denumirea de origine și indicația geografică.....	507
§2. Indicații geografice susceptibile de înregistrare	508
§3. Cererea de înregistrare a indicației geografice	509
§4. Procedura de înregistrare a indicației geografice	510
§5. Protecția juridică a drepturilor născute dintr-o indicație geografică înregistrată.....	510
Secțiunea a 7-a. Apărarea drepturilor asupra mărcilor și indicațiilor geografice	511
§1. Măsuri de drept civil.....	511
§2. Infrațiuni la regimul juridic al mărcilor și indicațiilor geografice	512

CAPITOLUL IV

TOPOGRAFIILE PRODUSELOR SEMICONDUCTOARE.....	515
Secțiunea 1. Precizări terminologice	515
§1. Preliminarii.....	515
§2. Produs semiconductor	516
§3. Topografia unui produs semiconductor.....	518
§4. Exploatare comercială	519
Secțiunea a 2-a. Originalitatea topografiilor produselor semiconductoare.....	521

Secțiunea a 3-a. Titularii drepturilor asupra topografiilor produselor semiconductoare	523
§1. Precizări prealabile	523
§2. Creatorul independent	523
§3. Creatorul salariat	526
§4. Titularii certificatului de înregistrare.....	526
Secțiunea a 4-a. Înregistrarea topografiilor produselor semiconductoare	527
§1. Precizări prealabile	527
§2. Depozitul cererii de înregistrare	528
§3. Examinarea cererilor de înregistrare	531
§4. Hotărârea privind cererea de înregistrare	532
Secțiunea a 5-a. Drepturile asupra topografiilor produselor semiconductoare.....	534
§1. Precizări prealabile	534
§2. Drepturile morale	534
§3. Drepturile patrimoniale	535
§4. Nașterea și stingerea dreptului la protecție.....	537
§5. Transmiterea drepturilor	538
5.1. Transmiterea prin cesiune sau prin succesiune	538
5.2. Transmiterea prin licență.....	539
Secțiunea a 6-a. Apărarea drepturilor	540
§1. Precizări prealabile	540
§2. Răspunderea penală	541
§3. Răspunderea civilă	541
§4. Reguli de procedură.....	542

CAPITOLUL I

NOȚIUNI GENERALE DESPRE DREPTUL DE AUTOR

Secțiunea 1

Aspecte generale referitoare la protecția juridică a creației intelectuale în România¹

§1. Precizări terminologice

1.1. Preliminarii

În sistemul de drept român, „creația intelectuală” este protejată juridic indiferent de domeniul în care este realizată². Astfel, fac obiectul protecției juridice, spre exemplu, operele, creațiile conexe acestora, bazele de date³, invențiile⁴, desenele, modelele⁵, mărcile, indicațiile geografice⁶ și topografiile produselor semiconductoare⁷.

Operele⁸ sunt creații intelectuale în domeniul literar, artistic sau științific⁹, iar

¹ În același sens, a se vedea și T. Bodoască, *Considerații asupra drepturilor rezultate din creația intelectuală în reglementarea noului Cod civil* (Legea nr. 287/2009), în *Dreptul* nr. 6/2012, pp. 25 și urm.

² Potrivit art. 30 alin. (1) din Constituție, „libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile” (s.n.).

³ A se vedea art. 1 și urm. din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (publicată în M. Of. nr. 60 din 26 martie 1996 și, apoi, republicată în nr. 489 din 14 iunie 2018, fiind ulterior modificată și completată). Notă: atunci când, în cadrul acestei părți a lucrării, facem referire la texte legale fără să indicăm actul normativ, avem în vedere Legea nr. 8/1996.

⁴ A se vedea art. 1 și urm. din Legea nr. 64/1991 privind brevetul de invenție (publicată în M. Of. nr. 212 din 21 octombrie 1991 și, apoi, republicată în nr. 541 din 8 august 2007 și nr. 613 din 19 august 2014, fiind ulterior modificată și completată).

⁵ A se vedea art. 1 și urm. din Legea nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor (publicată în M. Of. nr. 1 din 8 ianuarie 1993 și, apoi, republicată în nr. 876 din 20 decembrie 2007, fiind ulterior modificată și completată).

⁶ A se vedea art. 1 și urm. din Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice (publicată în M. Of. nr. 161 din 23 aprilie 1998 și, apoi, republicată în nr. 337 din 8 mai 2014, fiind ulterior modificată și completată).

⁷ A se vedea art. 1 și urm. din Legea nr. 16/1995 privind protecția topografiilor produselor semiconductoare (publicată în M. Of. nr. 45 din 9 martie 1995 și, apoi, republicată în nr. 824 din 6 octombrie 2006 și nr. 211 din 25 martie 2014, fiind ulterior modificată și completată).

⁸ Pentru o definiție a operei, a se vedea T. Bodoască, *Conceptul de operă (de creație intelectuală) și condițiile de fond pentru protecția ei juridică*, în *Dreptul* nr. 5/2016, pp. 97 și urm.

⁹ A se vedea art. 7 și urm. din Legea nr. 8/1996.

invențiile¹ în orice domeniu al tehnologiei². În schimb, desenele și modelele³ sunt creații intelectuale cu rol estetic, de înfrumusețare, pentru aspectul exterior nou al produselor⁴. Mărcile⁵ și indicațiile geografice sunt diverse semne⁶, respectiv denumiri geografice⁷ la care recur, pe calea unui proces intelectual de imaginație și selecție, titularii certificatelor de înregistrare, persoane fizice sau juridice, pentru a deosebi produsele sau serviciile lor de cele ale altor persoane. În fine, topografiile produselor semiconductoare sunt „o serie de imagini legate între ele, indiferent de modalitatea în care acestea sunt fixate sau codate, reprezentând configurația tridimensională a straturilor care compun un produs semiconductor, în care fiecare imagine reproduce desenul sau o parte din desenul unei suprafețe a produsului semiconductor, în orice stadiu al fabricației sale”⁸.

Pe de altă parte, creațiile intelectuale, indiferent de domeniul și forma de exprimare, determină nașterea unor drepturi morale sau patrimoniale reglementate, de regulă, prin norme juridice speciale, derogatorii de la dreptul comun. Astfel, realizarea unei opere conferă autorului sau altor persoane, potrivit art. 10 din Legea nr. 8/1996, următoarele drepturi morale: de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusă opera la cunoștință publică [lit. a)]; de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei [lit. b)]; de a decide sub ce nume este adusă opera la cunoștință publică [lit. c)]; de a pretinde respectarea integrității operei și de a se opune oricărei modificări, precum și oricărei atingeri aduse operei [lit. d)]; de a retracta opera [lit. e)]. Aceste persoane beneficiază și de dreptul patrimonial de a utiliza opera (art. 12 și urm.), precum și de dreptul de suită (art. 24). De asemenea, Legea nr. 8/1996 reglementează unele drepturi morale și patrimoniale conexe drepturilor de autor (art. 92 și urm), precum și drepturi patrimoniale *sui-generis* ale fabricanților bazelor de date (art. 140 și urm.). Realizarea unei invenții conferă persoanei sau persoanelor fizice care au creat-o ori altor persoane fizice sau juridice, în temeiul Legii nr. 64/1991, dreptul la eliberarea brevetului de invenție și posibilitatea de a beneficia de dreptul moral de a decide divulgarea invenției (art. 38), precum și de dreptul patrimonial exclusiv de exploatare a invenției pe întreaga durată de valabilitate a brevetului de invenție (art. 31 și urm.). Realizatorul invenției, indiferent că este sau nu titularul brevetului de invenție, are dreptul moral de a i se menționa numele, prenumele și calitatea în cuprinsul brevetului (art. 34). Înregistrarea unui desen sau model conferă titularului certificatului de înregistrare, potrivit Legii nr. 129/1992, dreptul moral de a fi menționat pe produsele sale litera „D” (majusculă), înscrisă într-un cerc, însoțită de numele acestuia sau de numărul certificatului de înregistrare (art. 37) și dreptul patrimonial exclusiv de utilizare a desenului sau modelului

¹ Pentru o definiție a invenției, a se vedea T. Bodoașcă, A. Drăghici, *Opinii privind noțiunea invenției și condițiile de fond pentru brevetabilitatea acesteia*, în *Dreptul* nr. 6/2015, pp. 90 și urm.

² A se vedea, art. 1 lit. b), art. 7 și urm. din Legea nr. 64/1991.

³ Pentru o definiție a desenelor și modelelor, a se vedea, T. Bodoașcă, *Discuții privind noțiunea, natura și condițiile de fond pentru protecția juridică a desenelor și modelelor în cuprinsul legislației române în materie*, în *Dreptul* nr. 3/2015, pp. 90 și urm.

⁴ A se vedea, art. 2 lit. d) și urm. din Legea nr. 129/1992.

⁵ Pentru o definiție a mărcii, a se vedea, T. Bodoașcă, L.-I. Tarnu, *Contribuții la studiul reglementărilor legale privind noțiunea, condițiile de fond și motivele de refuz sau de nulitate a înregistrării mărcii*, în *Dreptul* nr. 1/2016, pp. 114 și urm.

⁶ A se vedea art. 2 din Legea nr. 84/1998.

⁷ A se vedea art. 3 lit. g) din Legea nr. 84/1998.

⁸ A se vedea: T. Bodoașcă, *Aspecte privind regimul juridic al topografiilor produselor semiconductoare*, în *Revista română de dreptul proprietății intelectuale* nr. 1/2013; T. Bodoașcă, L.-I. Tarnu, *Dreptul proprietății intelectuale*, ediția a III-a, revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 367.

înregistrat (art. 30 și urm.). Înregistrarea unei mărci sau indicații geografice conferă titularului certificatului de înregistrare, în temeiul Legii nr. 84/1998, un drept patrimonial exclusiv de utilizare a mărcii sau indicației geografice pe întreaga durată de valabilitate a certificatului de înregistrare (art. 36 și urm., respectiv art. 75 și urm.). În sfârșit, potrivit Legii nr. 16/1995, creatorii de topografii ale produselor semiconductoare au dreptul moral de a li se menționa numele și calitatea de creatori ai acestora în certificatul de înregistrare (art. 24), precum și dreptul patrimonial de exploatare a topografiei (art. 21).

1.2. Semnificația expresiei „creație intelectuală”

Contrar celor prezentate, după cum am semnalat și cu alte ocazii¹, în legislația internă a României și chiar în cea internațională există unele norme juridice de natură să susțină concluzia că numai operele sunt creații intelectuale.

Art. 1 și art. 7 din Legea nr. 8/1996 se referă la „opere de creație intelectuală”. Facem precizarea că art. 7 evocă și cerința originalității operei². În opinia noastră, atașarea la sintagma „creație intelectuală” doar „operei” este esențial greșită³, întrucât, *per a contrario*, textele legale care conțin această expresie exclud de la caracterul intelectual realizările din alte domenii decât cel literar, artistic și științific.

În lipsa unor semnificații legale, termenii operă, creație, intelectuală și originală, utilizați în construcția art. 1 și art. 7 din Legea nr. 8/1996, trebuie explicați în înțelesul lor din limba română modernă, conform art. 36 alin. (4) coroborat cu art. 37 alin. (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative⁴.

În concret, în cadrul acestui limbaj, termenul operă are semnificația de „rezultat al unei activități creatoare” (s.n.)⁵. În schimb, verbul „a crea” are înțelesul de a face ceva ce nu a existat înainte⁶.

În context, originalitatea semnifică faptul că, anterior realizării operei, nu a existat alta identică⁷. Sub acest aspect, în doctrină s-a afirmat că, a face un act original, înseamnă a crea în mod personal⁸ și că opera este producția elaborată pe baza unui act de creație⁹.

¹ A se vedea T. Bodoașcă, L.-I. Tarnu, *op. cit.*, pp. 11 și urm.

² Această expresie se regăsește și în actualul Cod civil. Astfel, art. 2.624 C. civ., fiind plasat în contextul dispozițiilor de drept internațional privat (art. 2.557-2.663), are denumirea marginală „legea aplicabilă operelor de creație intelectuală” (s.n.).

³ Pentru unele detalii în legătură cu semnificația acestei expresii, se vedea: T. Bodoașcă, *Discuții privind conceptul de operă (de creație intelectuală) și condițiile de fond pentru protecția ei juridice*, cit. *supra*, pp. 97 și urm.; T. Bodoașcă, A. Drăghici, *Contribuții la studiul regimului juridic al bunurilor proprii ale soților prevăzute de art. 31 lit. d) din Codul familiei*, în *Revista română de dreptul proprietății intelectuale* nr. 3/2008, pp. 60 și urm.; C.R. Romișan, *Creații intelectuale, proprietate intelectuală sau drept de autor?*, în *Revista română de dreptul proprietății intelectuale* nr. 2/2008, pp. 98 și urm.

⁴ Legea nr. 24/2000 a fost publicată în M. Of. nr. 139 din 31 martie 2000 și, apoi, republicată în nr. 260 din 21 aprilie 2010, fiind ulterior modificată și completată.

⁵ A se vedea, *Dicționarul explicativ al limbii române (Dex)*, Ediția a II-a, apărut sub egida Academiei României – Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1998, p. 722.

⁶ *Ibidem*, p. 237.

⁷ *Ibidem*, p. 728.

⁸ A se vedea, A. Ionașcu, A. Comșa, N. Mureșan, *Dreptul de autor în R. S. R.*, Ed. Academiei, București, 1969, p. 35.

⁹ A se vedea, N. R. Dominte, *Dicționar de dreptul proprietății intelectuale*, Ed. C.H. Beck, București, 2009, p. 136.

Cât privește apelativul „intelectuală”, în context, acesta are sensul de activitate rațională a omului¹.

Față de aceste semnificații, observăm că opera este rezultatul activității creative, iar originalitatea și creativitatea sunt sinonime. De asemenea, în textele analizate, activitatea creativ rezultă atât explicit, din utilizarea termenului creație, cât și implicit, din folosirea noțiunilor opere și originale.

Practic, utilizarea acestor termeni împreună, în cadrul aceleași norme, generează o exprimare incorectă. Astfel, pe de o parte, sunt puse în același plan cauza (activitatea creativă) și efectul (opera) și, pe de altă parte, originalitatea și creativitatea, fiind sinonime, determină o formulare pleonastică.

În context, facem precizarea că, pentru a face obiectul dreptului de autor, opera trebuie să aparțină domeniului literar, artistic sau științific², conform art. 1 alin. (1) teza I și art. 7 din Legea nr. 8/1996 și art. 2 par. 1 din Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice³.

Domeniile evocate de art. 1 alin. (1) teza I și art. 7 din Legea nr. 8/1996, precum și de art. 2 par. 1 din Convenția de la Berna constituie criteriul esențial pentru delimitarea operei de alte categorii de creații intelectuale, cum ar fi, spre exemplu, creațiile din domeniul tehnic (invenții, desene, modele și topografiile ale produselor semiconductoare).

Chiar dacă domeniile și modalitățile de exprimare sunt diferite, este de netăgăduit faptul că toate categoriile de creații, inclusiv cele prezentate anterior, au caracter intelectual⁴. Într-adevăr, acestea nu pot fi decât rezultatul efortului creativ al individului uman, deoarece numai acesta are capacitatea de a gândi, premisă esențială pentru orice creație intelectuală. De fapt, chiar legislația specială din domeniu oferă argumente în sensul că operele⁵, creațiile conexe operelor⁶, bazele de date⁷, invențiile⁸, desenele sau modelele⁹, mărcile și indicațiile geografice sunt exclusiv produsul efortului intelectual al individului uman¹⁰.

¹ A se vedea, *Dex*, p. 497.

² De principiu, se pune problema dacă, sub aspectul domeniilor de creație, art. 1 alin. (1) teza I și art. 7 din Legea nr. 8/1996 cuprind o enumerare limitativă. În ceea ce ne privește, considerăm că răspunsul este afirmativ. Astfel, art. 1 alin. (1) teza I, după ce se referă la opere literare, artistice și științifice, evocă dreptul de autor asupra altor opere sau, altfel spus, nu se referă și la alte domenii. De asemenea, art. 7, în consens cu art. 2 paragr. 1 din Convenția de la Berna, se referă exclusiv la domeniul literar, artistic și științific. (Convenția de la Berna a fost încheiată la data de 9 septembrie 1883. România a aderat la această Convenție în data de 24 martie 1926 prin Legea nr. 152/1926. Convenția de la Berna este publicată în M. Of. nr. 156 din 17 aprilie 1998).

³ Facem precizarea că art. 2 paragr. 1 din Convenția de la Berna prevede că „termenul opere literare și artistice cuprinde toate lucrările din domeniul literar, științific și artistic (...)”.

⁴ În înțelesul curent din limba română modernă, termenul intelect are semnificația capacității omului de a gândi, de a cunoaște, de a avea o activitate rațională, de a opera cu noțiuni etc [în acest sens, a se vedea *Dex*, p. 497].

⁵ A se vedea, art. 3 și urm. din Legea nr. 8/1996.

⁶ *Ibidem*, art. 93 și urm.

⁷ *Ibidem*, art. 140 și urm.

⁸ A se vedea, art. 2 lit. g) și urm. din Legea nr. 64/1991.

⁹ A se vedea, art. 2 lit. b) și urm. din Legea nr. 129/1992.

¹⁰ Pentru unele detalii în acest sens, a se vedea: T. Bodoașcă, L.-I. Tarnu, *op. cit.*, pp. 12 și urm; B. Florea, *Dreptul proprietății intelectuale*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, pp. 49 și urm.

Pentru evitarea inconvenientelor semnalate, sugerăm legiuitorului ca, *de lege ferenda*, expresiile opere de creație intelectuală și „opere originale de creație intelectuală” să fie înlocuite fie cu termenul „operă”, fie cu sintagma „creație intelectuală”, la care să se adauge domeniul „literar”, „artistic”, „științific”, după caz. Evident, în cazul realizărilor din domeniul tehnic, ar trebui utilizate denumirile specifice (invenție, desen sau model, topografie a circuitelor produselor semiconductoare etc.) sau atașarea la expresia creație intelectuală a domeniului tehnic respectiv.

În sensul celor promovate de noi sunt unele legislații europene, precum cea elvețiană și germană. Astfel, în cadrul acestora, opera, în esență, este explicată prin creație intelectuală¹. Mai mult, art. 2 par. 1 și urm. din Convenția de la Berna se referă direct la opere literare și artistice, fără să utilizeze termenul creație. De fapt, această exprimare rezultă și din prima parte a art. 1 alin. (1) teza I din Legea nr. 8/1996.

Fiind creații intelectuale, operele și creațiile din domeniul tehnic sunt exclusiv rezultatul activității umane. Într-adevăr, numai omul dispune de capacitatea de a gândi logic, de a avea rațiune, adică de posibilitatea de a cunoaște, de a înțelege și de a sesiza sensul și legătura dintre persoane, lucruri sau fenomene². În alți termeni, numai omul are capacitate creativă.

1.3. Drepturi cu privire la creația intelectuală

Există unele acte normative interne și internaționale³ care se referă generic la dreptul de proprietate intelectuală⁴ și dreptul de proprietate industrială⁵.

Neîndoielnic, ambele expresii pun problema restrângerii incidenței textelor respective doar la dreptul de proprietate, fiind exclusă, *per a contrario*, aplicarea lor în cazul celorlalte drepturi patrimoniale (reale sau de creanță) și drepturilor morale (nepatrimoniale) generate de creația intelectuală.

Sintagma dreptul de proprietate industrială are în vedere, potrivit art. 1 par. 2 din Convenția de la Paris (1883), „brevetele de invenție, modelele de utilitate, desenele sau modelele, mărcile de fabrică sau de comerț, mărcile de serviciu, numele comercial și indicațiile de proveniență sau denumirile de origine, precum și reprimarea concurenței neloiale”.

De asemenea, observăm că, în pofida utilizării acestor expresii, legislația specială din domeniu protecției juridice a creației intelectuale nu consacră norme și pentru dreptul de proprietate.

¹ Pentru unele detalii în acest sens, a se vedea A. Circa, *Protecția drepturilor intelectuale. Actualități și perspective*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 40.

² A se vedea *Dex*, p. 887.

³ A se vedea art. 1 paragr. 2 din Convenția internațională pentru protecția proprietății industriale. Această Convenție a fost semnată la Paris, în anul 1883. România a ratificat Convenția de la Paris prin Decretul nr. 1177/1968, (publicat în B. Of. nr. 1 din 6 ianuarie 1969).

⁴ A se vedea art. 978-979 C. pr. civ. Aceste articole sunt instituite sub denumirea „măsuri provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală” (s.n.). Cel mai probabil, exprimarea a fost inspirată din denumirea și normele Directivei nr. 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (s.n.). [Această Directivă a fost publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 15745 din 30 aprilie 2004].

⁵ A se vedea, art. 2.625 C. civ. Probabil, această expresie a fost preluată din denumirea și normele Convenției de la Paris (1883).

Situația semnalată nu poate fi interpretată în sensul că, în cazul creației intelectuale, în general, și a celei industriale, în special, este exclusă nașterea și protecția juridică a dreptului de proprietate. În realitate, indiferent de domeniul în care este realizată sau este aplicată, creația intelectuală¹ dă naștere, pentru realizatorii ei sau pentru alte persoane, mai ales, la dreptul de proprietate.

Evident, în lipsa unor norme speciale derogatorii, dreptul de proprietate asupra creației intelectuale este supus dispozițiilor de drept comun, prevăzute de art. 555 și urm. C. civ. De asemenea, dreptul de proprietate, presupunând și prerogativa posesiei, poate avea ca obiect doar suportul material în care este exteriorizată creația intelectuală.

În opinia noastră, pentru eliminarea efectului restrictiv al expresiilor *drept de proprietate intelectuală*, respectiv *drept de proprietate industrială* și pentru a reflecta împrejurarea că sunt supuse protecției juridice o multitudine de drepturi (patrimoniale și nepatrimoniale) rezultate din creația intelectuală, propunem ca, *de lege ferenda*, acestea să fie înlocuite cu sintagma generică *drepturi de creație intelectuală* sau cu unele specifice fiecărui gen de creație (*drepturi asupra operei*, *drepturi asupra invenției* etc.).

Evident, procedând astfel, este eliminat riscul excluderii de la protecție juridică a vreunei categorii de drepturi, indiferent de natura creației intelectuale care le generează.

În consens, cu cele prezentate, considerăm că rămâne de analizat, mai ales de către Comisia de specialitate a Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare pentru „științe juridice”, dacă denumirea disciplinei (obligatorii) *Dreptul proprietății intelectuale*, predată în cadrul „programelor de drept” la nivel de licență, nu ar trebui înlocuită cu expresia *Dreptul creației intelectuale*.

§2. Acte normative privind protecția juridică a creației intelectuale în România

În prezent, în România, creația intelectuală este protejată juridic, în principal, de următoarele acte normative²:

– Constituția României [art. 15 alin. (1) și art. 30 alin. (1), alin. (6)-(8)]³;

¹ În context, exprimăm opinia că, din punctul de vedere al normelor de drept civil, „creațiile intelectuale” sunt lucruri corporale sau incorporale. Spre exemplu, o pictură este un lucru corporal, întrucât are existență fizică perceptibilă direct cu ajutorul simțurilor umane. În schimb, o interpretare muzicală este un lucru incorporal. Evident, întocmai ca în cazul oricăror altor lucruri, și asupra creațiilor intelectuale pot fi exercitate diverse drepturi patrimoniale, inclusiv cel de proprietate. În acest caz, „creația intelectuală” (lucrul corporal sau incorporal) și „dreptul patrimonial” alcătuiesc categoria juridică a „bunului”, conform art. 535 C. civ. (pentru unele detalii privind înțelesul termenului „bunuri”, a se vedea T. Bodoașcă, N. Saharov, *Considerații critice în legătură cu reglementarea bunurilor în Codul civil*, în *Dreptul* nr. 1/2014, pp. 57 și urm.).

² Pentru o prezentare a evoluției istorice a reglementărilor juridice interne și a celor internaționale din domeniu, a se vedea: Y. Eminescu, *Dreptul de autor. Legea nr. 8/1996 comentată*, Ed. Lumina Lex, București, 1997, pp. 22-24; B. Florea, *op. cit.*, pp. 21-25; V. Roș, *Dreptul proprietății intelectuale*, Ed. Global Lex, București, 2000, pp. 39-41. Pentru unele aspecte critice privind actuala reglementare a dreptului de autor și a celor conexe, a se vedea C. C. Curt, *Opinii asupra unor prevederi ale Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și a celorlalte drepturi conexe*, în *Dreptul* nr. 12/2000, pp. 39-43.

³ Potrivit art. 15 alin. (1) din Constituție, „cetățenii beneficiază de drepturile și libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea”. De asemenea, în temeiul art. 30 alin. (1) din

- Cod civil (art. 252 și urm.);
- Codul de procedură civilă (art. 978-979);
- Codul penal (art. 324 și urm.);
- Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenție;
- Legea nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor;
- Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe;
- Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice;
- Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare¹;
- Legea nr. 344/2005 privind unele măsuri pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală în cadrul operațiunilor de vămuire;
- Hotărârea Guvernului nr. 833/1998 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice²;
- Hotărârea Guvernului nr. 579/1999 pentru aprobarea Metodologiilor privind utilizarea repertoriului de opere muzicale al organismelor de gestiune colectivă a drepturilor de autor și a tabelor cuprinzând drepturile patrimoniale cuvenite autorilor³;
- Hotărârea Guvernului nr. 499/2003 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 64/1991 privind brevetele de invenție⁴;
- Hotărârea Guvernului nr. 1171/2003 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor⁵ etc.

Evident, drepturile ce decurg din creația intelectuală sunt ocrotite prin norme aparținând și altor ramuri de drept, cum ar fi, spre exemplu, cele ale dreptului administrativ, dreptului muncii, dreptului penal și dreptului procesual civil.

În plan internațional, există o serie de acte normative, la care România este parte ori la care a aderat sau pe care le-a ratificat, care protejează creația intelectuală, dintre care, *exempli gratia*, evocăm următoarele:

- Convenția internațională pentru protecția proprietății industriale (Paris, 1883)⁶;
- Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice (Paris, 1886)⁷;
- Convenția universală privind dreptul de autor (Geneva, 1952);
- Convenția internațională pentru protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune (Roma, 1961)⁸;

Constituție, „libertatea de exprimare a gândurilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile”.

¹ Legea nr. 206/2004 a fost publicată în M. Of. nr. 505 din 4 iunie 2004, fiind ulterior modificată și completată.

² M. Of. nr. 455 din 27 noiembrie 1998.

³ M. Of. nr. 472 din 30 septembrie 1999.

⁴ M. Of. nr. 348 din 22 mai 2003.

⁵ Republicată în M. Of. nr. 741 din 23 octombrie 2003.

⁶ Convenția de la Paris a fost revizuită: la Bruxelles, la 14 decembrie 1900; la Washington, la 2 iunie 1911; la Haga, la 2 iunie 1943; la Lisabona, la 31 octombrie 1958 și la Stockholm, la 14 iulie 1967.

⁷ România a aderat la Convenția de la Berna la data de 24 martie 1926 prin Legea nr. 152/1926. Convenția de la Berna a fost revizuită: la Berlin, la data de 13 noiembrie 1908; la Roma, la data de 2 iunie 1928; la Bruxelles, la data de 26 iunie 1948; la Stockholm, la data de 14 iulie 1967; la Paris, la data de 24 iulie 1971. De asemenea, această convenție a fost modificată la data de 28 septembrie 1979.

⁸ România a aderat la această Convenție prin Legea nr. 76/1998 (publicată în M. Of. nr. 148 din 14 aprilie 1998).

- Tratatul de cooperare în domeniul brevetelor (Washington, 1970)¹;
- Tratatul privind dreptul mărcilor (Geneva, 1994)².

De asemenea, la nivel Uniunii Europene au fost adoptate numeroase directive privind protecția juridică a principalelor categorii de creații intelectuale. Spre exemplu, în domeniul dreptului de autor și a drepturilor conexe, au fost adoptate următoarele directive:

- Directiva Consiliului 91/250/CEE din 14 mai 1991 privind protecția juridică a programelor pentru calculator³;
- Directiva Consiliului 92/100/CEE din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale⁴;
- Directiva Consiliului 93/83/CEE din 27 septembrie 1993 privind armonizarea anumitor dispoziții referitoare la dreptul de autor și drepturile conexe aplicabile difuzării de programe prin satelit și retransmisiei prin cablu⁵;
- Directiva Consiliului 93/98/CEE din 29 octombrie 1993 privind armonizarea duratei de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe⁶;
- Directiva Parlamentului European și a Consiliului 96/9/CE din 11 martie 1996 privind protecția juridică a bazelor de date⁷;
- Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2001/29/CE din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională⁸;
- Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2001/84/CE din 27 septembrie 2001 privind dreptul de suită în beneficiul autorului unei opere de artă originale⁹;
- Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2004/48/CE din 29 aprilie 2004 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală¹⁰;
- Directiva 2011/77/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 septembrie 2011 de modificare a Directivei 2006/116/CE privind durata de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe¹¹;
- Directiva 2012/28/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind anumite utilizări permise ale operelor orfane¹²;
- Directiva 2014/26/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă¹³.

¹ România a ratificat acest Tratat prin Decretul nr. 81/1979 (publicată în M. Of. nr. 22 din 8 martie 1979).

² România a aderat la acest Tratat prin Legea nr. 4/1998 (publicată în M. Of. nr. 10 din 14 ianuarie 1998).

³ Publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 122 din 17 mai 1991.

⁴ *Ibidem*, nr. L 346 din 24 noiembrie 1992.

⁵ *Ibidem*, nr. L 248 din 6 octombrie 1993.

⁶ *Ibidem*, nr. L 290 din 24 noiembrie 1993.

⁷ *Ibidem*, nr. L 077 din 27 martie 1996.

⁸ *Ibidem*, nr. L 006 din 10 ianuarie 2002.

⁹ *Ibidem*, nr. L 272 din 13 octombrie 2001.

¹⁰ *Ibidem*, nr. L 157 din 30 aprilie 2004.

¹¹ *Ibidem*, nr. L 265 din 11 octombrie 2011.

¹² *Ibidem*, nr. L 299 din 27 octombrie 2012.

¹³ *Ibidem*, nr. L 84 din 20 martie 2014.

Facem precizarea că toate aceste directive sunt transpuse în dreptul intern al României, conform art. 209 din Legea nr. 8/1996.

În prima parte a lucrării vom analiza problematica juridică a creațiilor intelectuale din domeniul literar, artistic și științific, iar în cea de a doua a creațiilor intelectuale din domeniul tehnic.

Secțiunea a 2-a

Obiectul dreptului de autor

§1. Aspecte generale privind obiectul dreptului de autor

1.1. Noțiunea de operă¹

Ab initio, semnalăm că Legea nr. 8/1996 nu cuprinde o definiție explicită pentru „operă”, modalitate clasică a creațiilor intelectuale din domeniul literar, artistic și științific. De fapt, nici doctrina, cu excepția unor cazuri singulare², nu are preocupări sistematice în acest sens.

Cu toate acestea, în consens cu unele opinii exprimate în literatura de specialitate, definiția operei poate fi dedusă, mai ales, din dispozițiile art. 1 și art. 7 din Legea nr. 8/1996.

Astfel, reiterăm că, în temeiul art. 1, „dreptul de autor asupra unei opere literare, artistice sau științifice, precum și asupra altor opere de creație intelectuală este recunoscut și garantat în condițiile prezentei legi” [alin. (1) teza I]. „Opera de creație intelectuală este recunoscută și protejată, independent de aducerea la cunoștința publică, prin simplul fapt al realizării ei, chiar în formă nefinalizată” [alin. (2)]. În schimb, potrivit art. 7, „constituie obiect al dreptului de autor operele originale de creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare și independent de valoarea și destinația lor (...)”.

Pentru a fundamenta logico-juridic o definiție a operei, considerăm că ar trebui avute în vedere aspectele care urmează.

În primul rând, atât art. 1 (în ambele aliniate), cât și art. 7 se referă la „opere de creație intelectuală”. În plus, art. 7 prevede și cerința „originalității” operelor. De asemenea, ambele articole au în vedere operele „literare”, „artistice” și „științifice”. În plus, art. 1 alin. (1) teza I se referă generic și la „alte opere”. În context, apreciem că amalgamarea aspectelor care se repetă cu cele de inconsecvență normativă denotă lipsă de viziune în construcția acestor texte și chiar o preocupare discutabilă a legiuitorului pentru evitarea surselor de interpretări diverse.

În al doilea rând, după cum am precizat în debutul lucrării, în lipsa unor semnificații legale, termenii „operă”, „creație”, „intelectuală”, „originală”, „literar”, „artistic” și

¹ În același sens, a se vedea T. Bodoaşcă: *Discuții privind conceptul de operă (de creație intelectuală) și condițiile de fond pentru protecția ei juridică*, cit. supra, pp. 97 și urm.; *Idem*, *Studii de dreptul proprietății intelectuale*, Ed. Universul Juridic, București, 2018, pp. 7 și urm.

² A se vedea: T. Bodoaşcă, L.-I. Tarnu, *op. cit.*, p. 17; A. Circa, *op. cit.*, p. 40.

„științific”, utilizați în construcția art. 1 alin. (1) teza (1) și art. 7, trebuie explicați în înțelesul lor curent din limba română modernă.

În al treilea rând, pentru a face obiectul dreptului de autor, opera trebuie să aparțină domeniului „literar”, „artistic” sau „științific”, însă cu condiția ca, în toate cazurile, să fie o creație intelectuală.

Termenul „literar” semnifică ceva ce aparține sau se referă la literatură, adică domeniului de creație care are ca principal mijloc de exprimare „limba”¹.

Apelativul „artistic” are sensul apartenenței la „artă”², adică la activitatea umană ce are ca scop realizarea de „creații estetice”, utilizând mijloace de exprimare specifice³.

În sfârșit, termenul „științific” semnifică apartenența la știință, adică la un ansamblu sistematic de cunoștințe din diverse domenii⁴.

De principiu, se pune problema dacă, sub aspectul „domeniilor” de creație, art. 1 alin. (1) teza I și art. 7 cuprind o enumerare limitativă.

În ceea ce ne privește, fără a relua, reiterăm că răspunsul este afirmativ.

Oricum, domeniile evocate de art. 1 alin. (1) teza I și art. 7 constituie „criteriul esențial” pentru delimitarea operei de alte categorii de creații intelectuale. Astfel, după cum s-a precizat deja, spre exemplu, creațiile din „domeniul tehnic” sunt „invenții”, „desene” sau „modele”.

Fiind evident faptul că Legea nr. 8/1996 cuprinde o enumerare limitativă a domeniilor de creație, se impune precizarea că nu toate „creațiile intelectuale”, aparținând chiar acestor domenii, sunt opere. Astfel, fără a intra în detalii în acest context, art. 9 enumeră șase „categorii de creații intelectuale” care nu beneficiază de protecția legală consacrată dreptului de autor sau, altfel spus, din punct de vedere juridic, acestea nu sunt considerate „opere”.

În al patrulea rând, opera este „recunoscută și protejată independent de aducerea la cunoștința publică, prin simplul fapt al realizării ei, chiar în formă nefinalizată”, conform art. 1 alin. (2) din Legea nr. 8/1996⁵. Regula înscrisă în acest text este absolut firească, întrucât aducerea operei la cunoștința publică este, potrivit art. 10 lit. a), un drept moral al autorului. Condiționarea protecției juridice a operei de aducerea ei la cunoștința publică ar transforma acest drept într-o obligație, ceea ce, din punct de vedere logico-juridic, este inadmisibil.

În al cincilea rând, în temeiul art. 7, opera este protejată juridic „oricare ar fi modalitatea de creație”, „forma concretă de exprimare”, „valoarea” sau „destinația” ei.

În context, facem precizarea că, în vechea reglementare, în temeiul art. 2 alin. (3) din Decretul nr. 321/1956 privind dreptul de autor⁶, dreptul de autor lua naștere din momentul când opera îmbrăca „formă de manuscris, schiță, temă, tablou ori altă formă concretă”.

¹ A se vedea *Dex*, p. 577.

² *Ibidem*, p. 62.

³ *Ibidem*, p. 61.

⁴ *Ibidem*, p. 1061.

⁵ Potrivit art. 1 alin. (3) din Legea nr. 8/1996, „dispozițiile prezentei legi se aplică numai în condițiile respectării legislației naționale în materia prelucrării datelor”. Facem precizarea că acest text a fost introdus prin ARTICOLUL UNIC pct. 1 din Legea nr. 15/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (publicată în M. Of. nr. 33 din 11 ianuarie 2019). În ceea ce ne privește, considerăm că dispozițiile art. 1 alin. (3) sunt inutile. Astfel, este de necontestat faptul că normele juridice în vigoare la un anumit moment dat, alcătuind sistemul de drept, se aplică, în primul rând, ținând cont de corelațiile ce există între ele.

⁶ Decretul nr. 321/1956 a fost publicat în B. Of. nr. 18 din 27 iunie 1956 și abrogat expres prin art. 154 alin. (2) din Legea nr. 8/1996.

În al șaselea rând, pentru a fi protejată juridic, opera trebuie să fie conformă cu ordinea publică și bunele moravuri, ca limite generale ale activității umane, conform art. 14 C. civ.

În al optulea rând, de regulă, în doctrină termenului „creație” îi este atașat apelativul „original”. În opinia noastră, această precizare nu este necesară, întrucât „a crea” înseamnă a realiza ceva care nu a existat anterior¹, adică a face ceva original.

Față de aceste sublinieri, considerăm că opera poate fi definită o *creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific, recunoscută și protejată juridic prin simplul fapt al realizării ei, chiar în formă nefinalizată, indiferent de modalitatea de înfăptuire, forma concretă de exprimare, valoarea sau destinația ei.*

Pe de altă parte, din ansamblul normelor cuprinse în art. 7-9 din Legea nr. 8/1996 se poate deduce că operele pot fi grupate după diverse criterii, dintre care, cu titlu de exemplificare, evocăm următoarele:

- după contribuția autorului la realizarea lor, se face distincție între opere absolut originale și opere derivate;
- după domeniul creației, sunt opere literare, artistice și științifice;
- după modul de exprimare, operele sunt scrise, orale, realizate prin metode analoge fotografiei etc;
- după numărul persoanelor care au contribuit la realizarea lor, sunt opere cu un singur autor sau simple, opere comune și opere colective.

1.2. Condițiile de fond pentru protecția juridică a operei²

Din definiția propusă, rezultă condițiile de fond pentru protecția juridică a operei, și anume: să fie o creație intelectuală; creația intelectuală să aparțină domeniului literar, artistic sau științific.

În schimb, în doctrină³, de regulă, sunt analizate următoarele condiții: opera să fie originală, rezultat al activității de creație intelectuală; opera să îmbrace o formă concretă de exprimare, perceptibilă simțurilor; opera să fie susceptibilă de aducere la cunoștință publică.

În legătură cu aceste condiții, considerăm că se impun și sublinierile care urmează.

În primul rând, după cum am precizat anterior, „originalitatea” este sinonimă cu „creativitatea”. Cu toate acestea, majoritatea autorilor, probabil influențați de modul defectuos în care este redactat textul art. 7, atașează „originalității” „activitatea de creație intelectuală”, ca și cum acestea ar fi aspecte diferite⁴.

Subliniem că, la nivelul Uniunii Europene, în cazul unor creații intelectuale, sinonimia dintre „originalitate” și „creativitate” are consacrare juridică. Astfel, potrivit art. 1 alin. (3)

¹ A se vedea, *Dex*, p. 237.

² În același sens, a se vedea T. Bodoașcă: *Discuții privind conceptul de operă (de creație intelectuală) și condițiile de fond pentru protecția ei juridică*, cit. supra, pp. 105 și urm.; *Idem*, *Studii de dreptul proprietății intelectuale*, cit. supra, pp. 14 și urm.

³ A se vedea: G. Gheorghiu, C. Cernat, *Dreptul proprietății intelectuale*, Ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 32; Y. Eminescu, *op. cit.*, p. 77; B. Florea, *op. cit.*, pp. 54 și urm.; I. Macovei, *Dreptul proprietății intelectuale*, ed. a II-a, Ed. C.H. Beck, București, 2006, p. 323; C.R. Romițan, *Originalitatea, condiție esențială de protecție a creațiilor intelectuale din domeniul literar, artistic și științific*, în *Dreptul nr. 7/2008*, p. 72; V. Roș, *op. cit.*, pp. 79 și urm.

⁴ A se vedea: B. Florea, *op. cit.*, pp. 54 și urm.; I. Macovei, *op. cit.*, p. 323; V. Roș, *op. cit.*, pp. 79 și urm.